

Газета награждена орденом «За заслуги перед Уммой» – 1 степени в 2010 году

Медаль «За заслугу перед Чеченской Республикой» 2009 год.

Исламан

Ашעה الإسلام злаьнарш

Республиканская религиозно-просветительская газета «Зори Ислама»

Арахеца долийна 1990-чу шеран 6-чу ноябрехь
Выходит с 6-го ноября 1990 года

2016-чу шеран апрель беттан 21-гӀа де
1437-чу шеран Раджаб беттан 13-гӀа де
21 апрель 2016 год № 8 (361)

ТИОМ – АКХАРАЛЛА Ю. ТІАМНА ГЕНА ДОВЛАЛАШ, НАГАХЬ САННА МОСТАГІ ШУБГАРА ДИН, СИЙ, ДІАДАКХХА ВЕАНА ВАЦАХЬ. ШУН НИЦКЪ – ИЗА ХЬЕКЪАЛ, СОБАР, НИЙСО Ю ШУНА. МОСТАГІЧУЪНГА ЛАЛУР БАЦ И НИЦКЪ, МАЦЦА А ЦКЪА ИЗА ША ЭШНА ХИЛАРНА КЪЕРА ЦА ХИЛЧА ВЕР ВАЦ. ЦХЪАЪННАН А НИЦКЪ КХОЧУР БАЦ ШУН БАКЪДЕРГ ЭШО, НАГАХЬ САННА ШУ ДИНАН НЕКЪА ТІЕРА ДІА ЦА ДОВЛАХЬ.

(Къутта-Хьабьжин хьесаи)

АЛЛАХІАН НОВКЪАХЬ

МАСАЛШ

Жимчу АтагӀарчу Зеврбига, сан ден Джунидан да вара иза, Доккица ваӀда йолуш, цуьнан мурд а вара, дуйцура:

Дала кьайле цинийойла цуьнан, Девкар-Эвлара Докка даьхни лелош, оьцуш-духкуш, цунах пайда беш вахар долуш хилла. Цкъа цхьана дийнахь шен накьостаца Теркал дехьара эцна уьстагӀий далаш вогуш, юьрта кхачале, некъаца, жа дажа а хецна, шашшинна са долуш, Іаш волуш, нокъа вогуш юьртахо кхетта кху шиннах. «Ма хаза жа ду хӀара, хӀун делла аша кхунах?», – хьаттина некъахо. Докка вист хилале, цуьнан накьоста, шашь беллачу мехал а лакхара мах белла аьлла, жоп делла. Некъахо дӀавахча, Доккас шен накьосте хьаттина: «Вайша ца белла мах хӀунда элира ахь цуьнга, аьлла. «Ой, цӀахь духкуш хилча, вайшинна алсам мах беа атта хир ма ду», – аьлла накьоста.

«Шина стага юкьахь беш болчу механа, кхозлагӀа накьост Ша ву, амма цу шиннах цхьаь харц лехь, Ша цу юкьара дӀаволу, аьлла Дала. Вайшиннан механа юкьара Дела дӀавели, Дела юкьара ваьлча шен кху юкьахь Іан бакъо яц, жа хьайн цӀа а дигий, хьайн мах бе ахь, со а кху юкьара дӀавели хьуна», – аьлла, цуьнан Іодика а йина, цӀа вахана хиллера Докка.

Вайн эвляийн некъ Кьурьанца, Элчанан (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) суннаташца цхьаьна богӀуш хиларна тешалла ду иза. Иштта хьадис ду вайн Пайхамаран:

Абу ХӀурайрас (Дела реза хуьлда цунна) дийцина, Элчано (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) дийцина Дала аьлларг: «Ши стаг цхьаьна мах лелош велахь, кхоалгӀа Ша накьост ву царна, цаьршиннах цхьамма вукхунна дуйхьал харцо яккхалц, Ша цаьрца а ву. Амма харцо цаьршимма юкьаяьккхича, Ша и ший дӀатосуш ву».

(Абу Давуд, аль-Байхьякьи, ад-Дуркутни)

Хьадисах кхетам балар: Дела цаьршинца хиларан билгалло, цаьршинна шашимма лелочух беркат хиларехь ю. Шайтанан лааме а вирзина, вовшийн леван и ший хӀоттахь, Дала Шен кьинхетамах дӀахьовзор ву и ший.

Заурбеков МасӀуд

Нохчийн меттан денца доьзна Нохчийн Республикин Куьйгалхочун, Россин Турпалхочун Р.А.Кадыровн декъалдар

Хьомсара махкахой!

Даггара декъалдо шу Нохчийн меттан денца!

Шен Даймакхе цӀена, даггара безам хуьлийла дац шен матте безам ца хилча. Нохчийн мотт вайн историх, къоман башхаллех, гиллакхех, культурах дӀакъасто йиш йоцу дакъа ду.

Нохчийн Республикин Хьалхарчу Президента, Россин Турпалхочо Кадыров Ахьмад-Хьабьжас олурла: «Ненан мотт ларар а, цуьнан сий-пусар дар а, безар а ша-шен ларар а, шен халкъ ларар а ду». Цо олурла муьлххачу а халкъан коьрта билгалло цуьнан мотт бу. Нагахь санна мотт дӀабалахь, къам долчуьра дӀадевр ду вай.

Тахана вай даздо оцу дийнан исс шо кхачар. Оцу

дийнахь кьаьсттина самукъане а, гӀовгӀане а хуьлу вай гӀалийн а, яртийн а урамашкахь. Массанхьа забарш, мукъамаш, иллеш, беларш хеза, уггаре а коьртаниг – ненан мотт хеза.

Ненан маттаца экаме юкьаметтиг хилийттар, иза Іалашбар, бовзийтар, баржор, цуьнга марзо кхоллар вайн коьртачу декхарех цхьаь ду. ХӀунда аьлча иза вайн оьздангаллин, къоман башхаллин бух бу.

Нохчийн мотт Іалашбархой, баржорхой а ду вай. Цундела вайна тӀехь доккха жьопалла ду. Ненан

матте безам, цуьнан аьхналле марзо доьзалехь кхолла еза. ТӀаккха вай кьоначу бахархойн

дегнаш чохь, синошца хир бу иза. Ларбе иза, тӀейогӀлчу тӀаьхьенашка дӀакховдабе!

БЕХАР БУ НОХЧИЙН МОТТ

Нохчийн мотт, со ца йоллу хьан дикаллаш йийца, хьо юкьара дӀаболуш бу, хьо ларбан беа бохуш орданаш даха. Нохчийн мотт, со хьуна тешам бала, хьан дог хьаста, хьо цкъа а дуьненчуьра дӀабар боций хайта йоллу...

Валарчу вирзина, Іожаллин метта вижннчо шена гонах гулбеллачаьрга тӀаьхьара дош а, шена бисина дагахьбалламаш а, дегайовхонаш а хьоьца ялхор ю.

Цуьнан тӀаьхьара весет а хьоьца хир ду.

АллахӀан нийса дин, Элчанан (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) хьадисаш а дуйчуш, ийманан некъ халкъана хьехна болу вайн сийлахь эвлаяш мел буьйцу, халона хьовзийнчо цаьрга мел кхойку хьо бекар бу.

Ден-ненан хьехамаш лоруш доьзал мел бу, ден-ненан дог доьзална сагатдеш детталуш мел ду, нанас шен комаьрша-

чу шуьне доьзал мел гулбо, нохчийн хӀусаме шен беркатца хьаша мел вуссу, и везаш тӀеььцуш хӀусамдай мел бу хьо бехар бу.

Шайн доьзал ийманехь нисбар доьхучу нанойн шабаршца дечу доланашца хьан марзо хир ю.

Бераш набарна дийшош на-зманаш хьан мукъамца эр ду. КъонахӀийн амалш, гиллакхаш, доьналла хьоьца доьзуьйтур ду.

ХӀара дуьне доххалц лаьттар долчу тезеташкахь халахетар хьан гӀоьнца доькьур ду, кадам беш далхориг хьан аз хир ду, собарца кадам сьхаььцучо буьйцург хьо хир бу.

Нохчийн мотт, хьан эзарнаш шерашкахь гулдина хьекъал хьан кицанашкахь, аларшкахь, хийла хьан доза цахиларх цецбуьйлуш, дахаран дохалла хийламмо зуьйр ду.

Хенан йохалла тийсало гергарлонаш хьан беркатца чӀагӀлур ду.

Декъалдар, могош-паргӀат

хаттар, дедика-Іодикаяр хьан лаьнарца хир ду.

ДуйхьӀара безаман цӀаро вагийнарг хьан гӀоьнца виьр ву Іаламах дага.

Шен даго хьаржинчуьнга кьайленаш хьоьца юьйцур ю.

ДоттагӀаллин уьйраш а хьоьца яхчалур ю.

Лийринарг ца нисделла, тешнабехк дуйхьалбаьлпачо хьан озаца бохур ду байттамал а.

Хазалла йовзар, сийсазаллех кьахкар хьоьца хир ду.

Эхь-бехк, ларам, оьздангалла хьан цӀарца хир ю.

Кьоьжачу кьаналле кьаьчнарг дахаран чот ян воьлча цо шен кьа-мел хьоьца узур ду.

Генна дӀаяханчу бераллин аганан иллица хьан чам хир бу.

Нохчичун кийрахь дог мел деттало, цуьнан пхенашкахь ций мел кхекха хьан меттиг баьрчехь хир ю.

Хьо даим бехар бу, хьо даим бекар бу, сан нохчийн мотт!

Петирова ПетӀамат

ТАХАНА ЛОЬМАРЕХЬ

2-гӀа арӀо

Аюб-пайхамарх лаьцна

«Аюб-пайхамар (Делера салам хуьлда цунна) Дала халкъе дин кхайкхо вахийтина элча хилла. Веза-Сийлахьчу Дала боху: «Оха вахьйу дира ИбрахӀиме а, Исмаиле а, Исхьякье а, Якьубе а, Якьубан тӀаьхьене а, Іийсага а, Айюбе а, Юнусе а, ХӀаруне а, Сулаймане а...».

(«Ан-Нисаь», 163)

3-гӀа арӀо

Иштта бу-кх и дай-наной...

«Цкъа цхьана заманахь кхиьна цхьа Іаж хилла. Оццу заманахь цхьа жима клант а хилла кхуьуш. Клант хӀора денна вогура Іожа клел повза, цкъа Іожа буьхьхе хьалаволура и, Іожа Іежаш дууш, тӀаккха Іожан ІиндагӀехь наб кхеташ Іара клант. Дукха дезара клантана и Іожан дитт, диттана клант а везара...»

4-гӀа арӀо

Сий долуш вехийла хьо, Сий долуш воьрзийла хьо!

«Хьайн дегӀал воккха мостагӀа карор вац хьуна, хьайн сил дика а болуш хьехам карор бац хьуна, ахь цуьнга леррина, дикка ладогӀахь.

Кхин башха доккха хӀума а дац хьуна хӀора сохьтана дӀа генадуйлуш долу хӀара дуьне, кхуьнга ша Іеха а вайтина, хӀара бахьана долуш, нахаца эрча а ваьлла, коша вижжал...»

Лараме газетдешархой! ХӀокху газет тӀехь язйина АллахӀан еза цӀерш а, Кьурьанан аяташ а ду. Газетан редакцино дехар до хӀара газет лардеш лелор, миччанхьа а охьацакхиссар

НАХА ХОБТТУ – ХОЖ-АХЬМАД-ХЬАБЖАС ЖОБПАШ ЛО

Ламаз карахь доцуш мел длакхайкко мегар дуй те? Хийла машенахь, я автобуса чохь цъанхьа вьодуш-вогӀуш суьльханаш а хьовзийна тасбихь а дина ла илахла илл-Аллах аьлла, я кешнашна тӀехволуш шен беллачарна ният дина мел длакхайкко мегар дуй?

Ламаз карахь цахиларх зуькар дан а мегар ду, Къуръанан аят деша, дагахь хууш и велахь дерриг Къуръан деша а мегар ду. Ламаз карахь доцуш Къуръанан куьг тоха бакъо ца елла вайна. Дала Къуръанан аят доссийна, ламаз карахь доцуш Къуръанан куьг ма тухийла аьлла. Кешнашна тӀехволуш, дӀахьаьжча шена кешнаш гуш, ша хууш велахь, къулху деша бен шена ца хаахь, кхузза и дешна, ша хууш велахь кхин аят дешна, сурат дешна, оцу кешнашна мел балаза тӀех ма волийла. Сатосу оцу беллачу наха вайн доӀига. Пхийтта де-буйса хьалха дешна волу стаг юкхеула чекхвер ву вайна, цо вайна доӀа дийр ду бохуш эхартан охӀла вовшашка хьаьнхь дохуш хир ду боху, Дала и хаар делла царна. Цундела цара сатуьйсучух уьш ца хього, ламаз карахь цахиларх, Къуръанан аят деша дезар ду, ша декъа динчу зуькаран мел бала мегар ду, и белча царна дӀа а кхочур бу. Дала товфикь пойла вайна!

Девешин йоӀах (шен шичех) хьакхавелча ламаз духу бохуш хезна суна, шен йиша санна ма яра иза шена, бакъдуй цуьнах куьг кхетча ламаз духуш хилар?

Йиша бохучу цара тӀера дӀатиллачул дехъара гергарло, шех кхетча ламаз духуш ду, шича зуда йина ялон мегаш ду. И законаш вай даьхна дац, Дала даьхна ду. Дейиша, ненайиша, йишин йоӀ, вешин йоӀ, царел дехьаьдӀа дӀа долу гергарло, масала: девешин йоӀ, ненавешин йоӀ, ненайишин йоӀ - царех кхетча ламаз духуш ду, иза Дала дина закон ду, и кегадарх, цунах шеко йолуш хиларх Дала лардойла вай.

Пхийтта шо кхачаза долчу берана ламаз карахь цахиларх Къуръан схьазца а, и деша а мегар дуй?

Къуръан йамош итт шаре кхачаллц долчу берашна магйитина Къуръанан куьг тоха. ХӀунда? Ламаз карахь латто даима хьунаре бац уьш, кхетаме бац уьш, кегий бу уьш. Делан деза и Къуръан дуккха а карахь ца лелийча а ца бовлу уьш. У хуьлийла царан иза, жуз хуьлийла царан иза, тетрадь хуьлийла царан иза, цу тӀех Къуръан яздина долу уьш итт шаре довллалц магйитина царна карахь лело а, цу тӀех яздан а. Итт шаре кхачьча царна йамош волчу муӀаллимо, уьш нисбеш долчу дас-нанас «ламаз эцалахь, Къуръан схьа ма эцалахь ламаз карахь доцуш» олуш, иштта нисбан беза уьш.

ДАХАРАН БАКЪДЕРШ

1. Яккхийчу харцонех цъаь ю, наха шайн вочу клантана дика зуда лехар.

2. Адамаша эхье дерг дитар йамор, хьарам дерг йамор тӀаьха а тоттий. Хьо цец ма вала, цъамаша шен хӀусамнене хиджаб тилла олуш хазахь, ша ламаз деш а воцуш.

3. ЖахӀил йоза-дешар цахуургу вац, къылба мичахь ду хуьушехь, ламаз цадийриг ву.

4. Юхадерзалур доцу кхо хӀума: багара даьлла дош, яхана хан, байна тешам.

***

Хьурмат - сийсаздан цамегарг ду: эхь-бехках, хьокъах, доттагаллех, иштта царех тера долчех...

Йаьрбийн маттера гочдинарг – Тимералиев Ахьмад

ЛАМАЗАН КАРАХИАТАШ

(Чаккхе. Юьхь еша 7-чу льямарехь)

1. Ламазехь, корта берзош, дӀасахьежар.

Абу Давуда далийна хӀара хьадис. Пайхамара (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) эзира: «ХӀай сан клант, ламазна тӀех дӀасахьежарх ларлолахь, АллахӀ дӀавоьрзур ву цунна тӀера». Ламаз деш верг ша суждане вьодуш корта тухучу метте хьожуш хила веза.

Анаса (Дела реза хуьлда цунна) дийцина:
– Делан Элчано (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) эзира: «ХӀай сан клант, ламазна тӀех дӀасахьежарх ларлолахь, бакъгал а, ламазна тӀех дӀасахьежар – хӀаллакхийлар ду хьуна».

(Тирмизис дийцина хьадис)
К х о ч ч у ш п а й д а х и л и й т а р х ь а м а , д а л а д о в а й т ь х ь а д о г ь у х ь а д и с а .

Абу Хурайрата (Дела реза хуьлда цунна) дийцина:

– Делан Элчано (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) эзира: «Бакъгал а, Делан лай ламаз дан дӀахьоттича, Лекхачу, Беркатечу АллахӀан бӀабра дубьхал хьоттича хуьлу, тьба иза дӀасахьаьжча, Лекхачу, Беркатечу АллахӀа цуьнга олу: «ХӀай Адаман воӀ, хьаьнга хьожу хьо? Сол дикачуньга хьожу хьо? ХӀай Адаман воӀ, хьо хьайн ламазна тӀех волуш, хьо шега хьожучул а, Со дика ма ву хьуна».

(Баззара дийцина хьадис)
Билгалдакха деза, ламазехь верг, мостагӀаху ларлуш, даверза мегар ду. Иштта мегаш ду бӀаьргашца дӀахьажа.

2. Стигала хьалахьажар. Бухарис Анасера ду аьлла далийначу (Дела реза хуьлда цунна) хьадисехь ду хӀара. Пайхамара (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) хьаттира: «Ламазехь стигала хьалахьожучех лавьна хӀун эр дара аша?» ТӀаккха ша тӀеуьйхира цо: «Дуьтийла цара и, шайн бӀаьрса дан ца лаахь».

3. Бедаран пхьуйшаш хьалакерчор, месаш дӀахьерчор. Бухарис, Муслима далийна хӀара хьадис. Пайхамара (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) эзира: «Суна омра дина сужданехь 7 меженна тӀевазваларца. Бедар хьалакарчар, месаш хьарчар дихкина суна».

4. ЯахӀума кийча йолуш, ламаз дехкар, кечдинчу шуьно ламазна йолу ойна херийир ю аьлла хетлахь.

Бухарис, Муслима далийна хӀара хьадис. Пайхамара (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) эзира: «Суьйренан кхача охьабиллина болуш, ламазан икьомат динехь, сих ца луш хӀума яий, делаш ламаз».

5. ХьаштагӀан гуллакхана гатвеллачохь ламаз дар.

Муслима далийначу хьадисехь ду, Элчано (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) эзира, аьлла: «Ламаз ма де, кийча охьабиллина яахӀума елахь, я хьаштагӀан гуллакхана гатвеллахь».

6. Наб тӀегӀоьртича ламаз дар. Муслима далийна хӀара хьадис. Элчано (Делера салам-салават хуьлийла цунна) эзира: «Ламазехь шаьш наборо хьовзадахь, наб дӀаялпалц дӀатовжа».

7. Цъхайолчу меттигашкахь (луьйичохь, некъаш, базарш, кешнаш, килсаш, нехаш дӀакхуйьсу меттигаш йолчохь, эмкалш хи мала гуллучохь) ламаз дар.

Тирмизис далийна хӀара хьадис. Пайхамара (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) дихкира нехаш дӀакхуйьсучу меттигашкахь, хаспаш дойучохь, кешнашкахь, некъа тӀехь, луьйичу меттигашкахь, эмкалш хи мала гуллучохь ламаз дар».

Шафис аьлла: «Кешнашкахь ламаз дар карахӀат хиларан бахьана, дӀавоьлинарц тӀех вазвина, цуьнан кошахь маьждиг цадайтар, тӀаьхабогӀучу нахана юкьа питана цадожийтар ду».

8. Готта, дегӀана тӀелетта бедар юьйхина, ламаз дар.

Льяраша а ца магадо иштта бедар тӀеюхар.

9. Дуткъачу кладех тегна бедар юьйхина, ламаз дар.

ИчӀагӀдо, «МугӀни», «МаджмуӀ» церш йолчу, Шафисин мазхӀабан жайнаша.

Къаьсттина, зударшна ламазехь магаш яц дегӀан меженаш къастош долчу дуткъачу кладех тегна бедарш (найлон, шифон...).

10. Божарий болчу ца чохь, масала, царна хьалха а хьоттична, зудчо ламаз дар. Цуьнан бахьана ду, маьждигехь жамлатан ламазехь зударий божаршца цъанна могӀаре ца хӀубтуйтуйтуш, тӀаьхарчу могӀаре хӀубтуйтуйтуш хилар. Оцу тӀе а доьгна, голехь ду зудчо ша цаьх деш долу ламаз божаршна ша ца гучохь дар.

11. ДӀавуьжуш юхучу бедаршца ламаз дар. АбдуллахӀ ибн йумарна гина хиллера цъалхачу бедаршца стага ламаз деш. Цо хьаттина оцу стаге: «Шалха бедар яц хьан тӀеюха?».

«Ю», - аьлла, жоп деллера стага. «Цъалхачу бедар юьйхина базара гӀур варий хьо?»

- хьаттина АбдуллахӀа. Стага, ша гӀур вацара, аьллера. «Далла хьалха, нахана хьалха хӀуттучул а сов хазчу, тамехьчу суьртаха хӀитта декхарийлахь ду вай», - эзира АбдуллахӀа.

12. Йеламнаха магаш дац, чекхсагуш, дегӀан бос къаьсташ долчу дукхарца ламаз дар. (Хьовса «МаджмуӀ», «МугӀни») жайнаш тӀе). Йоврат хьулдеш, стоммачу кладен бедар хила еза ламаз дечу стагана, зудчунна тӀех. Башхалла яц, йаьржачохь, ша цъаьх волуш, иза ламаз деш велахь, я сирлачохь, жамӀатехь ламаз деш велахь. Далла гуш ву иза, муьлхачу меттехь велахь.

13. Стага, йоца коч юьйхина, ламаз дар.

Тахана маьждигехь, йоца (модехь) коч юьйхина, жима стаг ламазехь хьала- охьа таьлачу хенахь, цуьнан гӀодаюкь гуш хуьлу. Гена дац, йоврат гучудаьлла, ламаз доха а.

14. Еха, лаьттах текхаш бедар юхар.

Абдулла ибн йамрера деанчу хьадисехь далийна, Элчано (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) эзира, аьлла: «АллахӀ хьожур вац, кураллица лаьттах текхаш бедар юьйхинчу стага динчу ламазе».

Шафис аьлла, кураллина лаьттах текхаш бедар юхар хьарам ду, кураллина дацахь, карахӀат ду.

15. Ламазехь юьхь дӀакъовлар, бедар тӀекхоьплина ламаз дар.

Абу Давуда, Тирмизис далийна и чӀагӀдеш хьадисаш.

16. Хечин когаш я кучан пхьуйшаш хьалакарчор.

Ибн Хузаймата далийна хӀара хьадис. Элчано (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) эзира: «Дала омра дина суна, сужданехь волуш ворхӀ меженна тӀетовжар, месаш цахьерчор, бедарш хьалацакерчор».

17. Ши белш изьхар.

Бухарис далийна Абу Хурайратан хьадис, Пайхамара (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) эзира, аьлла: «Цъанна бедарца ламаз ма дойла аш, оцу бедаро цъа белш хуьлийна яцахь».

18. Сурт гуш долчу ца чохь я шена тӀехь сурт долчу бедарца ламаз дар.

Муслима далийна хӀара хьадис. Пайхамара (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) эзира: «Гучохь суьрташ долчу ца чу малик догӀур дац».

Бухарис «Сахьихь» жайнахь ду Анаса дийцина хьадис. Йайштанан ца чохь суьрташ долу шаршу яра оьллина. Элчано (Делера салам-маршалла хуьлда цунна) эзира цуьнга: «И шена хьалхара дӀаяккха, оцу тӀерчу суьрташа ламазехь новкъарло йо суна».

19. Можа басарийнчу бедарца ламаз дар.

20. Стага, шен коьртахь хӀума йоцуш, ламаз дар.

Элчано (Делера салам-маршалла хуьлда цунна), шен коьртахь хӀума йоцуш, ламаз

дина меттиг хаеелла яц.

21. Сов тӀех кечбина, къагийна, я лекхачу метте охьатесначу куза тӀехь ламаз дар.

22. Маьждиган цъанна меттехь даима ламазаш дар.

Абдурахьман ибн Шаблера деана хӀара хьадис: «Элчано дихкира стага ламазна, эмкало меттиг харжар санна, даима цъа меттиг харжар».

Имамана мегаш ду, фарз ламазаш даима маьждиган цъанна меттехь дан.

23. Нахана новкъарло еш, ламазан нийат чӀогла дар.

24. Ламазан бисмилла, этъхьг, кхидолу азкараш (хьехораш), мотт ца хьебеш, дагахь дешар.

25. Рукьле вьодуш, хьаланислуш, ши куьг хьала ца айбар карахӀат лерина Шафис.

26. Цъанна ракаӀатехь «бисмилла» шозза я сов дешар.

Вицвелла, сов дешахь, ламазан чекхенехь вицваларан сужуд дийр ду.

27. БӀаьргаш хьаббина ламаз дар.

БӀаьргаш биллича новкъарло хир елахь, бӀаьргаш хьаббина дан мегар ду ламаз.

28. Бахьана доцуш, меженаш меттахьеяр.

Меженаш меттахьеяр Делла тӀе ойна ца йохуьйту. Зубайрин клантана АбдуллахӀан (Дела реза хуьлда царшинна) белша тӀе кхокха хьина хиллера иза ламазехь волуш. Иштта, Далла тӀе ойна яхийтина, меттах ца хуьйш, ламаз лерина дан деза хӀорамма а.

Ламазан низам дохош, тӀаьхье-хьалхе меженаш меттахьеяр ламаз дохад.

29. Рукьле (суждане) охьа а таьйна, АллахӀу Акбар алар, рукьулера (сужданера) хьала а нисвелла, АллахӀу Акбар алар.

Элчано (Делера салам-маршалла хуьлда цунна), ша рукьле (суждане) вьодуш лаьтташ, АллахӀу Акбар олуш хилла, сужданера корта хьалаойбуш лаьтташ, АллахӀу Акбар олуш хилла. (Бухари).

30. МахӀдин дешначар тӀаьха юьхьах куйгаш хьакар.

Илесов Йаьрби

АЮБ-ПАЙХАМАРХ ЛАЬЦНА

(Делера салам хуьлда цунна)

хӀаллакхийлла, къевелла иза. ТӀаккха тӀаьхье-хьалхе дерриге а бераш (ворхӀ клант, ворхӀ йоӀ) делла висина иза. Цул тӀаьха Дала цамгарн балица зийна Аюб (Делера салам хуьлда цунна). Цуьнан дегӀа тӀехь могаш меже ца йисина, дог а, мотт а боцуьрг. Оцу берриге а баланашна собаре хилла, Делера ял хиларе сатуьйсучу волуш, дийнахь а, буса а Дала хьехочуьра соцуш ца хилла иза. Цунах цамгар яларна коьруш, доттагӀий а, гергарнах а цунна тӀебогӀучуьра сеьвца. ТӀаьххьар а, цуьнан хӀусамнана Рахьмат йоцуьрг гӀо дан адам ца дисина цунна. Цамгар яларх кхийрина, юьртан охӀлано юьртаха араваккхина иза. БерхӀитта шарахь собарх ца вухуш, цамгар лайна цо, цъаьнга а балхам ца беш. Цуьнан хӀусамнанас Рахьмата цъанна дийнахь аьлла цуьнга: «Хьайна дарба дар доьхуш Деле доӀа дахьара ахь».

Аюба (Делера салам хуьлда цунна) тӀаккха зудчуьнга хьаттина, маса шарахь паргӀат дехаш йийна вай, аьлла. Рахьмата жоп делла, 70 шарахь паргӀат даьхна вай, аьлла. ТӀаккха Аюба (Делера салам хуьлда цунна) аьлла: «Деле деха эхь хета суна, ас паргӀат яькхинчу хенал клезиг ма ю цамгар ловш яькхинарг». Дог диллинчу Рахьмата муьлхачу хене кхачалц хьега беза хӀара бала шега аьлча, оьгӀазваханчу Аюба (Делера салам хуьлда цунна) Делаци чӀагӀо йина, Дала ша оцу цамгар собаре хиларехь тӀаьхабогӀучу нахана масал хилийтархьама. Уггаре а хьалха даьхни

Аюбана (Делера салам хуьлда цунна) яахӀума латторхьама, амма нахана луш ца хилла цо шайн кертахь болх бан (цамгар яларна кхьоруш). Цъанна дийнахь, яахӀума эца ахча ца хиларна, шен шина клажарх цъаьх хада а йина, йоьхкина цо. Цул тӀаьха масийтта де даьлча, шолгӀа клажар а йоьхкина, Аюбана (Делера салам хуьлда цунна) яахӀума эцна цо. ХӀара яахӀума ахь стенах эцна ца дийцахь, ша юур яц и аьлла, Аюб (Делера салам хуьлда цунна) дуьхьалваьлчла, шен коьртара йовлахь дӀадаьккхина цо. ТӀаккха и хьал шена гича, Деле койкхуш доӀа дина цо. Веза-Сийлахьчу Дала боху: «Аюб а хьахаве эцна цо. ХӀара хьайкхина волу: «Бакъгал а, цо балано лаьцна, тьба Хьо кьинхетам бечарах уггаре а Кьинхетаме верг ма ву».

(«Аль-Анбияъ», 83)
Цъанна дийнахь Рахьмат рицкъа лаха яханчохь хьеелла хилла. Веза-Сийлахьчу Дала Аюбе (Делера салам хуьлда цунна) вахьйу дина: «Хьайн ког (лаьттах) тоха ахь, хӀара шийла долуш, луьйчу а, молу а хи ду».

Делан омранна муьтӀахь а хилла, Аюба (Делера салам хуьлда цунна) лаьттах ког тоькча, Дала шийла шовда далиитина. Аюба (Делера салам хуьлда цунна) и мелча, Делан кьинхетамца цуьнан кийрара цамгарш дӀаевлла, иза оцу чохь лийичица, цуьнан дегӀа тӀехь йолу цамгарш дӀаевлла. Ибн йаббаса (Дела реза хуьлда царшинна) аьлла: «Дала цунна ялсаманин духар тӀеуьйхира, тӀаккха иза дехьо вьаьлла охьахира. Цуьнан зуда

цига еача, цунна шен хӀусамда цо вевзира. Цо эзира: «ХӀай Делан лай, ккузахь хилла волу цомгаш стаг мича вахана хаьий хьуна? ЖӀаьлеша я берзалюша ваьхьна те иза?» Аюба (Делера салам хуьлда цунна) цуьнга эзира тӀаккха: «Даькьаза ма яла хьо, со ца веза хьуна, со Аюб ма ву!» Рахьмата эзира: «ХӀай Делан лай, хьо сох хьаьрдаш ву?» Аюба (Делера салам хуьлда цунна) цуьнга эзира тӀаккха: «Даькьаза ма яла хьо, со Аюб ву, бакъгал а, Дала суна могашалла юхаевлла». Ибн йаббаса (Дела реза хуьлда царшинна) аьлла: «Дала цунна даьхни а, доьзал а хьалха ма-хиллара юхабелира, царца цъаьна кхин оцул даьхни а, доьзал а белира». Аюбан (Делера салам хуьлда цунна) лерам бина ца лаш, Дала иштта лерам бина и кхобуш бала хьегначу цуьнан хӀусамненан а, цунна кьоналла юхаяларца. ТӀаккха цо Аюбана (Делера салам хуьлда цунна) 26 клант вина. Цул тӀаьха Аюб (Делера салам хуьлда цунна) Румой махкахь 70 шарахь ваьхна, ИбрахӀим-пайхамаран (Делера салам хуьлда цунна) динехь волуш. Веза-Сийлахьчу Дала боху: «Оха цунна белира цуьнан доьзал а, царца цъаьна царех теранг, Тхайна гергара кьинхетам бархьама а, йабадат дечарна хьехам хилийтархьама а».

(«Аль-Анбияъ», 84)
Веза-Сийлахьчу Дала цуьнга омра дина: «Схьазца хьайн куйьга цлов, цуьнца тоха, хьайн дуй къар ма бел Бакъгал а, Тхуна иза собаре волуш карийра. Дика лай ву. Бакъгал а, иза (Далла тӀе) вьорзуш верг ву». («Сод», 44)

Цъаболчу йеламнаха аьлла,

Рахьмата шен ши клажар хада а йина йоьхкина, оьгӀаз а вахана, Аюба (Делера салам хуьлда цунна) чӀагӀо йина хилла, ша цунна бӀе гӀаж тухур ю, аьлла. Везачу Дала, Рахьматахь кьинхетам беш, бӀе сара цъанабехкий цлов бе, и Рахьматна цкъа тоха, хьайн дуй къар ма бе, аьлла цуьнга. ХӀара ду-кх, АллахӀ-Дала Шех кхьоруш, Шена муьтӀахь волчунна луш йолчу паргӀатан, балех клелхьарваларан а масал, къаьсттина, собаре а йолуш, Делера ял хиларе сатуьйсучу йолчу зудчун хьокъехь. Ибн Жарийра (Дала кьинхетам бойла цунах) хьахийина, Аюб-пайхамаран (Делера салам хуьлда цунна) лечу хенахь 93 шо хилла, аьлла. Тьба цъаболчу йеламнаха, иза бӀе шарал сов ваьхна, аьлла.

ХЮКХУ ВАЙ ДИЙЦИНЧУХ СХЬАЛАЦА ДЕЗАРГ

1. Аюб-пайхамар (Делера салам хуьлда цунна) Дала халкъе дин кхайкхо вахийтина элча хилар.

2. Дала Шен гергара нах тайп-тайпанчу баланашца зуьйш хилар.

3. Шега бала беача, Делан кьинхетам дог ца дуьлуш, собаре хила везаш хилар.

4. Ша паргӀатонехь велахь а, халонехь велахь а Дела дукха хьехо везаш хилар.

5. Шега кхачьна бала нахе ца балхош, Деле балхо безаш хилар.

6. Бакъгал а, Делак тешаш доӀа диначунна, Дала жоп луш хилар.

7. Ша йина чӀагӀо кхочушъян езаш хилар, Дала хьарам динчу хӀуманна тӀехь и йина яцахь.

Магомедов С.

ДОИ

Баккъал а цѣнчу даггара хлара дола де вайшимма, ас а, ахь а?! Сингатта, глайга, сагатдалар дладокку дола ду ма ду хлара:

«Лá илáхlа иллáллóхlул-лáзымул-хьáлим, лá илáхlа иллáллóхlу роббул-лáршил-лáзим, лá илáхlа иллáллóхlу роббуссамáвáти вá роббул-áрдýи вá роббул-лáршил-кáрим. Иá хьáйý, иá кьóйýму, лá илáхlа иллá антá, бирохьáмáтáкá астáгlис»

«Аллах! воцург кхин дела вац, вокка а, эсала а ву Иза, Аллах! воцург кхин дела вац, доккхачу ларшан да ву Иза, Аллах! воцург кхин дела вац, стигланийн Эла ву Иза, лэст-тан а Эла ву Иза, сийлахьчу ларшан да а ву Иза. Хlай дий-на верг, хlай даим верг, Хьó воцург кхин дела вац, Хьан

кхинхетамца орца лóху ас».

«Аллóхlумма рохьмáтáкá аржý, фалá такилнi илá нафси тlарфáтá лáйн, вá аслихь лi шаьнi куллахl, лá илáхlа иллá Антá»

«Я Аллах! Хьан кхинхетаме догдоху ас, тька со сайх воьзна ма вита Ахь, бляьрга неглар тухучу юкьана а; сан дерриге а гүллакшаш то а де Ахь, Хьó воцург кхин дела вац».

«Астáгlфируллóхlаллáзи лá илáхlа иллá хlувал-хьáййáл-кьáййýмá вá атýбу илáйхl»

«Аллах! гечдар доьху ас, Ша воцург кхин дела воцурш волчу, дийна волчу, даим

волуш волчу, Цуьнга тоба а до ас».

«Лá илáхlа иллá Антá, субхьáнакá иннi кунту миназзóлимин»

«Хьó воцург кхин дела вац, кхачамбацарех цѣна ву Хьó, бакьдолуш со зулам динчарех хилла-кх».

«Аллóхlумма иннi лáбдук, ибну лáбдик, ибну аматик, нáсыйáтi бийáдик, мáдын фиййá хьукмук, лáдлун фий-йá кьóдóук, асьáлука бикул-лисмин хlува лак, саммайтá бихlй нафсак, ав аналтáхlу фi китáбик, ав лаллáмтáхlу ахьáдан мин халкьик, ави-

стаьсартá бихlй фi иллáлл-глойби индак, ан тажылалл-Кьурьáна рабiлá кьáлби, вá нура содри, вá захláбá хláммi, вá жалáа хьузнi»

«Я Аллах! Бакьдолуш, Хьан лай ву со, Хьан лайн клант а ву со, Хьан лай йолчу (сайн ненан) клант а ву со, сан болх Хьан керяхь бу, Хьан хьукма суна тлехь лелаш а ду, Хьан кхиэл суна нийса а ю. Ас Хьан массо царца доьху Хьóгá, Ахь Айхьá Хьáйна яькхина йолчу, йаа Ахь Хьáйн Жáйни тлехь йоссийна йолчу, я Ахь Айхьá кьóлпинчу Хьáйн кхолларх цьáнна лáмийна йолчу, я Ахь Хьáйна

гергахь Хьáйн кьáйленехь сацийна йолчу, Кьурьан сан деган бляьсте яр, сан кийран нур иза дар, сан сингаттам дlаойъуш дерг иза дар, сан сагатдалар дlадоккхуш дерг иза дар».

«Аллóхlумма иннi аlузу бика минал-хláммi вал-хьáзан, вáлáжзи валкасáл, вáл-бухли вáл-жубн, вá долáид-дáйни вá гóлáбитир-рижál»

«Я Аллах! Со ларло Хьó-ца глáйгáнах, сингаттамах, клéввисарх, малонах, сутá-раллех, осалаллех, декхаро сой лáцарх, суна тлехь толáм баккхарх а».

«Хьасбуналлóхlу вá нимáл-вáкiл»

«Аллах! кхачаме ву вайна, ма дика доладархо а ву-кх Иза».

1ауд аль-Кьарний

ДЕЛАН ЭЛЧАНО ШЕН АСХЬАБАШ ЭФИОПЕ БАХИЙТАР

(Аллах!ера кхинхетам, маршо хуьлда цунна)

Махкаховлар бусалба нах, Мостагlашна дlахьиьнера. Хlижрат деш берш совцо дагахь, Царна тlаьхьá уьш бевллера.

Эфиопин паччахьана Тlе ши векал хьажийнера. Маккарчу геланчаша, Шайца совгlаташ дахьиьнера.

Амма хlижрат дан кхиьна берш, Уьш Надджашин хьеший бара. Дела цьхьá веш, Элча бакь веш, Бусалба дин лелаш бара.

Цигахь паччахь ву нийсо еш, Делан Элчано аьллера. (I.c.v.) «Шу хилалаш вовшийн гlо деш...» Иштта хьехар цо динера.

Пайхамаро дина хьехар, Асхьабаша тlебáцнера. Дела везар, Цунах кхерар, Бусалбашна марзделлера.

Пайхамарна муьтlахь хилларг, Цькá юьхьáьржа цá хlóвтина. Шен болх Далла тlебилларг, Дала тесна цá витина.

Аллах! Дела, хастам хьуна! Хьан Элчана лерам хуьлда. Сийлахь Элча везна тхуна, Салам, маршо хуьлда цунна.

Дуьне, лалам ша кхóлллинарг, Веза, Воккха Дела ма ву. Пайхамаршлахь Цо вазвинарг, Делан Элча Мухьаммад ву. (I.c.v.)

Геланчаша кьамел дира. Паччахь тешо уьш гlóьртира. Нийсо езаш паччахь вара. Цо кьамеле ладуйгlира:

«Лáдогlалахь сийлахь паччахь? Тхó даьхкина хьóгá деха. И тхан бевддарш ахь сьхалохьá. Уьш цáберзош ахь гlóдехьá».

Амма паччахь нийсо езаш, Хьэкьал долуш стаг хиллера. Халкьашна и вара везаш, Цо сихонца омра дира:

«Бусалба нах тlебáлабе. Церан дийцаре лáдогlа. Шáйна хеттарг аш кхиэл ма е. Царна хетарг хlун ду хьáжá».

Бусалба нах тlебáлира, Шáйна коьртехь Жáлпар волуш. Паччахь шен хаттарш дира, Нийсо йовза лаам болуш.

«Аш лелаш дерг и хlун дин ду? Шуна юкьахь дерг хlун дов ду?» Тlаккха царá жоп делира. Хилларг, лелларг довзийтира.

«Тхó хиларна кхетам боцуш, Сурьташна либадат дора. Рицкьá цá тоарна кхóьруш, Тхáйн бераш дойура оха».

Диллина кьáьркьáнаш муьйлуш, Тиларчу вахнера хlора. Баланах дегнашкхь кьуйлуш, Мискачийн дайнера гlора.

Ондачо гlийланиг хьийзош, Хьáлдогlо мисканиг вууш. Балано дегнашкхь кьийзош, Тхó дара хlун дер цá хууш.

Гиллакшаш дицидина тхешан, Вон мел дерг тlех даьржинера. Адамийн эшнера кхетам. Зуламан нехь хьаржинера.

Тхó цандан, тхуна юкьэра, Пайхамар хьаржира Дала. Хьал тодан кхайкхам бинера, Амма сов буьйлурá бала.

Миска нах зуламах ларбан, Барт хилла лалаша яра. Вон нехь хьóху шáйтlа кьардан, Хьаржина нийса нехь бара.

Пашаев Нурди

ИШТТА БУ-КХ И ДАЙ-НАНОЙ...

Цькá цьхьана заманахь кхиьна цьхьá лаж хилла. Оццу заманахь цьхьá жима клант а хилла кхуьуш. Клант хlора денна вогlурá лóжá клéл ловза, цькá лóжá бухьхьэ хьáлаволура и, юхá лéжаш дууш, тlаккха лóжан линдагlехь наб кхеташ лара клант. Дукха дезара клантана и лóжан дитт, диттана клант а везара.

Амма хан сихачу боларца йóьдура, воккха хуьлуш волу клант хlинца клезиг лэстара дитт долчу. Цьхьана малх кхеттачу дийнахь дитт долчу вена клант сингаттаме вара.

– Ловзий вайшиь? – элира лóжó.

– Со хlинца бер дац хьóьца ловза. Суна хlинца кхин лóвзоргаш еза, амма сан ахча дац уьш эцá, – жоп делира кланта. – Бехк ма билла суна, совгахь а дац ахча. Амма ахь сан

лэжаш сьхá а лáхийна, уьш дlадоьхкичá, царáх-м лур ду хьуна ахча.

И хьехар тайра клантана, дукха сихá лéжаш а гулдина, дlахьáьдира и. Юхá цá вогlуш хьевелира клант, дитто сагат-дора...

Дикка зама яьллалчу тlаьхьá юхавеана клант везар а вацара – стаг вара и.

Лóжан хазахетаран доза да-цара!

– Хьó юхавеа! Хlинца ловзий вайшиь?!

– Ловза дог догlучохь вац со хlинца. Хан а клезиг и. Дóьзал кхэба деза, тхуна тхов клéло оьшу. Суна дан гlо хир дарий хьан?

– Бехк ма билла суна, цlа дац сан. Амма сан нуьцкьáлчу генех хьáйна цlа дан йиш-м ю хьан.

Цу хьехарх кхэь хиллалчу

стага, лóжан генаш сьхá а хедийна, дlадаьхьира.

И ирсе гүш, дитт ша а ирсе дара. Амма стаг юхá а дуккха а ханна дlавахана хиллера. Лóжó сагатдора цунна чlоgлá, шен бала бийца стаг а воуш...

Аькхенан цьхьана хазачу сарахь юхá а гучувелира стаг. Хазахетаран шовкьехь дегара дитт.

– Сьхáволахьá, ловзу вайшиь...

– Хlан-хlа, со хlица кьанвелла, ловза цá лаьа суна. Цьхьá жима хинкема а дина, генна дlагlур вара со, кху дахаран гlовгlанна генавала. Суна дан гlо дуй хьан?

– Сан гlодах де хьáйна кема. Цу тlехь генарчу геналле дlа а гlой, ирсе а хила...

Цькá цьхьана хенэхь азано кхелина лэьтинчу лóжан гlодах шена кема а дина, дуккха а

ханна кьáйлавелира стаг юхá а.

Дуккха а шераш девлалчул тlаьхьá, юхá а сьхá гучувелира и.

Гергавогlучу шен ширачу доттагlчух бляьрг кхеттачу дитто элира:

– Бехк ма билла суна, сан клант. Кхин цьхьана а хlуманна тlехь хьуна дан гlо цá дисина-кх сан. И лéжаш хlинца дlадевлла-кх...

– Хlинца лéжашца бала бац сан, я уьш даа цеграш а цá йисина.

– Хьó хьáлаволуш хилла гlад а дац, – элира лóжó.

– Со хlинца валалур а вацара цу тlехула хьáла...кьан-велла...

– Хlара дала гергадахана орамаш доцург, кхин хlумна а дац-кхá, – гlийла дегара лóжан аз.

– Суна хlинца эшá а ма цá оьшу хlумма а, жимма садала меттиг хилчáхьана...шераша клáвина... – элира кьóьжалле кхэьчнэчу цькá мацах жима хиллалчу кланта.

– Охьáлахlохьá...сан орамаш тоьар ду хьуна садала... охьáлахlохьá...

Воккха стаг охьáлахвелира, дитт дeлакьэжира...цуйнан орамаш тlехула оьхурш бляьрхиш хеталора...

P.S. Вайх хlораннах а лэьцна ду аьлла хетало хlара дийцар. Дитт – вайн да-нана ду. Тькá вай – цу кланта тера ду.

Иштта бу-кх и дай-наной... башхá а дац, вай цэьрга хlуьу дехчá а, вай ирсе гархьáма царá шáйн тlаьхьáьрниг а сьхáло...

Гочдинарг – Петирова Петlамат

ЗАЧЕМ БРИТАНСКАЯ ИМПЕРИЯ СОЗДАВАЛА САУДОВСКУЮ АРАВИЮ И ИЗРАИЛЬ?

Актуально

Об авторе: Нуман Абд аль-Вахид — независимый исследователь политических взаимоотношений Британии и арабских стран, блоггера которым Британия многие годы обеспечивала свои интересы на арабском Востоке. В данной статье автор в основном руководствовался работой Аскара Хальваня Аль-Энзи «Создание Саудовской Аравии: Ибн Сауд и империалистическая политика Британии в 1914 – 1927 годах», изданной в 2010 году в Лондоне, и других список источников см. по ссылке на оригинал статьи.

(Продолжение. Начало в номере 7)

Если Британская империя думала, что, увидев у своих границ вооруженного до зубов Ибн Сауда, Шериф Хуссейн станет более сговорчивым в вопросе раздела Аравии и одобрения британского сионистского колониального проекта в Палестине, то они быстро убедились в обратном. Новый виток переговоров с сыном Абдаллы, действовавшим по поручению отца в Трансиордании, закончился составлением черновика соглашения, одобрявшего создание сионистского государства. Когда этот документ был доставлен Шерифу с сопроводительным письмом сына, просившего отца «принять новую реальность», Шериф, даже не читая британский черновик, сел и составил свой вариант, в котором отвергал раздел Аравии и Декларацию Бальфура, и

отправил его в Лондон для ратификации.

С 1919 года британцы последовательно сокращали денежную помощь Хуссейну и, наконец, в начале 1920-х годов приостановили выплаты, одновременно продолжая спонсировать Ибн Сауда. После очередных трех раундов переговоров в Аммане и Лондоне Британии вдруг стало ясно, что Хуссейн никогда не отдаст Палестину сионистскому проекту и не признает раздел Аравии. В марте 1923 г. британцы сообщили Ибн Сауду, что прекращают его финансирование, но выплатят ему единовременно 50000 фунтов, что равнялось годовому финансированию.

В марте 1924, через год после того, как британцы выплатили последнюю «субсидию» Ибн Сауду, Британская империя заявила, что все переговоры с Шерифом Хуссейном прекращены. В течение нескольких следующих недель войска Ибн Сауда и его ваххабиты воплотили в жизнь то, что лорд Керзон назвал «последним пинком» Шерифу Хуссейну – они напали на Хиджаз. К сентябрю 1924 г. Ибн Сауд захватил летнюю резиденцию Шерифа Таиф. Британия в дипломатических выражениях предостерегла сыновей Шерифа, которым были пожалованы королевства на территории Ирака и Трансиордании, не оказывать находящемуся в осаде отцу помощи или «соучастия событиям в Хиджазе». В Таифе ваххабиты Ибн Сауда по своему обычаю устроили бойню, вырезая женщин и детей, врываясь в мечети и убивая учителей традиционного ислама. В середине октября 1924 г. они захватили главную святыню мусульман – Мекку. Шериф Хуссейн был вынужден отречься и отправиться в изгнание в

хиджазский порт Акаба. Своим преемником он назначил сына Али, который обосновался в городе Джидда. Пока Ибн Сауд захватывал остатки Хиджаза, британцы решили ввести порт Акаба в состав Трансиордании. Опасаясь, что Шериф Хуссейн может сделать Акабу базой объединения арабов против Ибн Сауда, Британия потребовала от него покинуть порт, иначе Ибн Сауд атакует его. На это Шериф Хуссейн ответил так: «Я никогда не признавал подмандатность арабских государств и по-прежнему против замысла британского правительства сделать Палестину национальным государством евреев».

Шериф Хуссейн был вынужден уйти из Акабы – порта, который во время «Арабского восстания» он отвоевал у Османской империи. 18 июня 1925 г. он отплыл из Акабы на корабле Королевского военно-морского флота «Complower».

В январе 1925 г. Ибн Сауд осадил Джидду. В декабре 1925 г. город пал. Так окончилось 1000-летнее правление потомков пророка Мухаммеда. Британцы официально признали Ибн Сауда новым королем Хиджаза в феврале 1926 г., в течение нескольких недель последовало признание и других европейских держав. Новое объединенное ваххабитское государство было в 1932 г. переименовано в Королевство Саудовская Аравия. Название якобы принадлежит Джорджу Рэндоллу, сотруднику отдела Ближнего и Среднего Востока Министерства иностранных дел в Лондоне.

Успеху ваххабитов в Хиджазе послужила британская пропаганда сразу на трех фронтах. Во-первых, британцы преподнесли все так, как будто Ибн Сауд вторгся в Хиджаз

по религиозному мотиву, а не воплощая в жизнь британские геополитические планы. Этот обман живет по сей день – недавно вышел документальный фильм Адама Кертиса для BBC «Горькое озеро», в котором он утверждает, что «горячая религиозная позиция» ваххабитов побудила «бедуинов» создать государство Саудовская Аравия. Во-вторых, ваххабитские фанатики Ибн Сауда изображены милыми и неправильно понятыми людьми, которые просто хотели вернуть чистоту ислама. И сегодня этих джихадистов, получающих военную поддержку Британии и Запада, изображают в самом невинном виде – что в 1980-е годы во время афганских событий, что сейчас в Сирии, когда СМИ именуют их «умеренными повстанцами». В-третьих, британские историки описывают Ибн Сауда как независимую силу, а не инструмент для устранения всех, кто мешает британским имперским амбициям. Например, профессор Юджин Роган в своем недавнем исследовании по истории арабского мира утверждает, что «у Ибн Сауда не было интереса воевать с Османской империей». Это далеко от действительности, так как Ибн Сауд вступил в войну в 1915 году. Далее он ничтоже сумняшеся заявляет, что Ибн Сауда интересовали только «собственные цели», которые по чистой случайности всегда совпадали с целями Британской империи.

В заключение, необходимо указать, что Декларация Бальфура содержит один пункт, которому обычно не придают внимания – намерение Британии «приложить все усилия» для создания «национального государства евреев». Очевидно, что многие современные

государства созданы стараниями Британии, но Саудовскую Аравию выделяет тот факт, что ее северная и северо-восточная границы были проведены именно так, чтобы упростить создание государства Израиль. И, как минимум, два арабских государства – Хаиль и Хиджаз – пали жертвами ваххабитов из-за нежелания их лидеров облегчить Британии задачу создания сионистского проекта в Палестине.

Итак, становится ясно, что британское стремление насадить сионизм в Палестине стало частью «географической ДНК» современной Саудовской Аравии. Есть горькая ирония в том, что две святыни мусульманского мира оказались под юрисдикцией клана Саудов и ваххабитской идеологии, потому что Британия в 1920-х годах заложила основы сионизма в Палестине. Неудивительно, что и Израиль, и Саудовская Аравия сегодня осуществляют военную интервенцию силами «умеренных повстанцев» — то есть, джихадистов – в Сирии, стране, которая явно и неважно всегда была против сионистской колонизации Палестины.

В условиях, когда США, преемник Британской империи в продвижении интересов Запада на Среднем востоке, все больше сомневается в возможности развертывания военной интервенции на Ближнем и Среднем востоке, становится неизбежным, что Израиль и Саудовская Аравия, два государства, порожденных Декларацией Бальфура, начнут открыто укреплять свой союз для защиты общих интересов.

Источник: http://mondoweiss.net
Перевод: Диана Кольчечева

НОХЧИЙН КЪАНО

Доийна куьйгаш а айдина лаш ву нохчийн къано. Цуьнан догдикачу юьхь тӀехь хаало дахаро зийна хьекъал.

Суна чӀога хазахета иштта оцу бакхийчу нехан суьрташ дохуш, сагӀехь я дика-вонехь уьш вовшахкеттахохь.

Шайн къоьжачу мажох тӀе ка а хьоькхуш, вистхуьлчуьнга леррина ла а дугӀуш, цъа хаза хевшина лаш хуьлу уьш.

Шелахь хӀара сурт ас доккху-чу дийнахь а лара уьш иштта... гӀайгӀане а хеталора...къаьхь дагалецамаш бара карлабо-хурш...

Советан йедало динан дайш-

на новкъарлонаш ярх, уьш хӀаллакбарх лаьчна дара къамел.

Бакхийчарна тӀехьа лаьт-та кегийнаш а бара леррина ладугӀуш.
Вевзаш волчу Йелимстага Кадыров Хож-Ахмада дуйьцура: «Йелимнах маьрша бацара. Маьждигаш вуно кӀеззиг дара. Долчех а кулубаш, складаш йинера... – эццахь мелла а соуьнга йира цо, гуш дара и къамел дӀадахьа цунна мел хала ду. – Шела даим Нохчийчоьнан нана лоруш яра, дуккха а яхь йолу нах бевлла кхузара».

Бакхий наха дагалольцура, Шелахь маьждиг схьаделла бакьо елча, шайна мел хаза-хеттера и кхаь. Цара дуйьцура нохчийн гӀарабевлла йелимнах а, лоруш болу къаной а кхуза сих-сиха гуллуш хилар, нохчийн къомана тӀехьӀоттина муьлхха а хала киртиг йийцаре ян а, цунах хьалхадовла нехь лаха а.

Кху суьрта тӀехь волу къано а хир ву-кх Деле вай доьхуш... Нохчийчоьхь цкъа а ций ца ланийтар доьхуш...

Эстамиров Ибрахим

Нитташ а, чуттанаш а

Нитташ а, чуттанаш а

Массарна а бевза нитт. Иштта девзаш хила тарло цунах долу дарба а. Ниттех тайп-тайпана даарш до. Тахана шуна довийта луург уггаре а чомехь даар – чуттанаш – ду. Чуттанаш йо демах а, ахарх а. Ахарх уьш яран говзанча со ца хиларе терра, демах чуттанаш муха йо дуйьцура ду ас.

Нитташ била а буьлий, совнаха долу гӀаш дӀа а дохий, кеггийра хедабо.

ТӀаккха уьш кӀеззиг туьха а тосий (мохь дуьра ю-яц хьаьжна) хьакхабо.

Мохь кеггийра оту я жижиг доккхуш чекхийоккху (иштта кечийча, яша а еший, нитташ юкьахь хаалуш ца хуьлу), мохь керла мел хили а дика хуьлу.

ТӀаккха и мохь ниттех дӀа а эйой, туьхан чам муха бу хьовсу. Бод хьаькхор галнашна санна ду, шийлачу хица, жимма туьха а тосий.

Жижиг я кӀалд чуйьӀоьллина галнаш санна кечйо чуттанаш а. Горга а йолуш, хьалтӀамаш санна йича мерза хуьлу, амма шайна луьчу кепехь ян мега.

Кхехка а, демах йина муьлхха а юург санна, наштаран яй чохь кхехкайо.

P.S. Ахарх ян а хала хир ду аьлла ца хета, ахарх дӀаса ца дахийта, жимма дама а тоьхна, бод кечбина, цу юкьа нитташ боьх-кичъхана.

Пога йойила аша чуттанаш! Баккъал а, чомехь даар ду шуна и! Нохчийн хӀусамехь, нохчийн кхерчахь кечдеш схьадогӀу пхьор а ду...

Петирова ПетӀамат

ГИЛЛАКХИЙН ХАЗНА

Гиллакх – иза динан ах олуш хезна суна. Схьадаьлла боху иза ялсаманера, юха цига дӀакхача дезаш ду а боху... Аьлча а, гиллакх шеца долу стаг ялсамане гӀур ву бохучух кхета со.

Гиллакхе верг наха лору, «Пога ваха!» – цара олу... Гатта вагаьх вокханиг, Гиллакх ма ду коьртани!... ХӀора къоман а шен-шен гиллакхаш хуьлу. Ткъа вайн къоман гиллакхаш къаьсттина

хаза ду...

Сайна уггаре а хазахета шира гиллакхаш масална далон лаьа суна:

1. новкъаьх вокханиг гича, шен бер охьадиллар; юха оцу берана совгӀат далар (йоӀ елахь – ахчанца, кӀант велаьх – герзаца);

2. юьртарчу бакхийчу нахана мехкарша тӀерган пазаташ тоьгуш хилар;

3. нехан юьрташ волуш, говрахь верг шен говрара воьссина

вар (хӀунда аьлча оцу юьрташ хӀун сингаттам бу цахаарна);

4. юьрташ тезет даьлӀехь, наха шайн стогарш чуйизар;

5. хьаша-да ларар (юьрта-ра хьаша веача котам юьйш хилла, дехьа-сехьа юьртара веанехь – уьстагӀ, ткъа махкал араьбара вагаьхь – бежана);

6. хьеша-дена чурьа цъха хӀума хазьелӀехь, цунна и совгӀатна ялар;

7. шен дений-нанний хьалха бер цаьхастар;

8. букь тӀехьашха мостагӀунна тоха урс цаайдар;

9. къаьсттина хаза гиллакх хета суна вайн къоман бакхий нах ларар, церан сий дар, цъхьадолчу къаьмнаша санна, уьш «къеначийн цийне» дӀа ца балар.

Дала ницкъш лойла вайна шира гиллакхаш карладаха а, уьш лардан а...

Исраилова Луиза

«СИЙ ДОЛУШ ВЕХИЙЛА ХЬО, СИЙ ДОЛУШ ВОЪРЗИЙЛА ХЬО!»

Дуьненчохь дукха хан яьккина ваханчу дедас шен цъаьхь бен воцчу кӀентан кӀантана иштта весет-кехат дитинера:

«Массо а хӀума хан тоьхна хенаца ду, хан йоьдуш ю. Сан хенан сахьт сецна. Ша лехнехь дика а, ша лехнехь вуон а карон долчу хӀусамехь кхачалаш бу хӀора стеган нехь. Цундела, хӀара кехат кара а лаьчна, доьшуш лаш волчу хьоьга весет ду сан: набаро лехаво хьуна, набаре хьуо леха ма вайталахь. Далла муьтӀахь воуш, Далла еш ламал йоцуш, Делан кӀинхетаме дог дохуш, Делан дикане сатуьйсусверг

– дӀатесна хӀу а доцуш, кха тӀе ялта даларе сатуьйсучух тера ву хьуна. Дала бохург дитина, Дала бихкинчу некъаца ирс лохушверг – боданехь зингатан лар лохучух тера ву хьуна.

Стаг маьрша хила везаш ву, маьрша хилалахь. Хьо маьрша хир вац хьуна, кхечуьнан маршо хьо лоруш вацахь, хьо цуьнан маршонна тӀекхийдаш велахь. Дуьнено хӀара дегӀ доккхуш бекхам боцуш дисина хӀума а дац хьуна, шен маша бузуш йоллчу гезгана а новкъарло ма елахь. Уггаре а майраниг ву хьуна, нахана цатам бина, нахана мотт бина,

нахана вас йина, чу а вахана, ша сахуьленга вер ву-вац ца хууш, набарна вижа ваьхьаш верг. Цул майра стаг вац хьуна маьлхана кӀелахь.

Хьайн гӀалатех а кхералахь, шех кхорьчух бен ца кхорьчу хьуна гӀалат.

Хаза дош сагӀа дац хьуна, хьан кийрара хьаладаллалц.

КъинтӀера волуш хилалахь, къинтӀеравалар де долчу стеган амалех ду хьуна. Наха дора алий, наха шайн догӀмашна магош долу мегаш доцург хьайн дегӀана а магадай, нахаца а ма нислолахь, сий хир дац хьан. Вуочух парлучух бен ца озало хьуна вуониг.

Гиллакхаш ца воха гиллакх, собарах ца воха собар а хьоьгахь ду хьуна, ахь цунах пайда эцчаьхана. Собарна гергахь цъха а хало яц хьуна.

Хьайн дегӀал воккха мостагӀа карор вац хьуна, хьайн сил дика а болуш хьехам карор бац хьуна, ахь цуьнга леррина, дикка ладогӀахь.

Кхин башха доккха хӀума а дац хьуна хӀора сохьтана дӀа генадуьйлуш долу хӀара дуьне, кхуьнга ша леха а вайтина, хӀара баьхана долуш, нахаца эрча а ваьлла, коша вижжал. Сий долуш вехийла хьо, сий долуш воьрзийла хьо!»

Хабеев Исмаьл

Объявление

Редакции газеты «Исламан зънарш» (Зори Ислама) требуется менеджер по реализации печатной продукции. Оплата труда сдельно-премиальная. Обращаться по адресу: **улица имени Маяковского, 92, Дом Печати, 7-й этаж.** Телефон для справок: **8-928-088-085-50.**

СЕТЬ ИСЛАМСКИХ МАГАЗИНОВ

Свет Цвета
центр исламской продукции

Большой выбор мужской мусульманской одежды, пошив на заказ исламских костюмов, а также другие исламские товары

Литература • Одежда • Картинки • Сувениры

тел. 8-928-735-48-55 Тимур
8-928-949-51-42 Зарема

г. Грозный, ул. Трошева
г. Урус-Мартан, ул. А-Гучигова
г. Шали, торговый дом «Лейла»
с. Алхан-Юрт, Башлам
РТЦ «Берхат» маг. 14-15
(рядом с исламским рынком за мечетью)

Объявление

Редакция газеты «Исламан зънарш» (Зори Ислама) принимает рукописные и в электронном виде материалы для перевода с чеченского языка на русский и с русского на чеченский, а также печатание с редактированием и корректуры, без редактирования и корректуры. Цены и условия оплаты по договоренности.

Обращаться по адресу: **г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Редакция газеты «Исламан зънарш» (Зори Ислама).** Телефон для справок: **8-928-088-85-50**

Дахьош ду «Исламан зънаршка» яздалар!

Ткъе пхий шо ду «Исламан зънарш» цӀе йолу бусалба динан газет вайца долу. Газето вайна довзуйту динан бахаш, парзаш, суннаташ, вайн эвланийн дахар, дуйьцу вайн хаза гиллакхаш, ламасташ... Иштта, газетан агӀонаш тӀехь довза йиш ю вайн махкахь дехачу сийлахьчу, дикачу адамийн хаза гиллакхаш а, церан дика масалш а... Вайх хӀораннан а таро ю «Исламан зънаршца» гергарло таса, цунах дагадовла, цуьнга дагара дийца... Язде «Исламан зънаршка», язло «Исламан зънаршка!» Газете язваларан мах – эхашарна кхо бӀе кхузткъа сом (360 сом), шарна – ворхӀ бӀе ткъа сом, (720 сом)...

Лараме газетдешархой, дахьош ду «Исламан зънарш» газете язвалар. Газетан индекс: 54 928

Исламан зънарш
شعرة الإسلام
Зори Ислама

Газетан бух билливар
Заурбеков МасӀуд

Коьрта редактор
Заурбеков М.М.

Газет дилливар/арахьочург:
НР-н къоман политикин, араьхарчу эленийн, зорбанан, хаамийн министерство
Министерствон адрес: 364014,
Соьлжа-ГӀала, Маяковскийн урам, 92
Редакцин адрес: 364014,
Соьлжа-ГӀала, Маяковскийн урам, 92
Телефон: 8-8711-222-45-34
Тхан интернет-почта: zori_islama@mail.ru
Редакцин сайт: www.zori-islama.com
Газетан индекс: 54 928

Газетан верас
Кадыров Хож-Ахмад-хьаьжа

Газетна регистраци йина шуьйрачу коммуницийн, культурни тӀаьхье лалашьаран дехьехь законаш лардар тӀехь тергам латторан НР йолчу Федеральни службо 2015-чу шеран 1-чу декабрь

Регистрацин хьокьехь
долу тоьшалла
ПИ № ТУ 20-00110

Редакцин кхеташо:
М. Заурбеков – коьрта редактор
С.Межиев – НР-н муфти,
Х-А. Кадыров – Къилбаседа Кавказан Йелимнехан кхеташонан куьйгалхо,
М. Д. Заурбеков, С. Муртазаев,
П. Петирова, Л. Арсалиева

Ответственная за выпуск – П.Р.Петирова
Арадолу нохчийн, оьрсийн меттанашахь баттахь шозза, еариденошкахь

Тираж - 3000. Зорбанна куьг яздан деза хан 20.04.2016 ш. 15:00.
Зорбанна куьг яздина хан 20.04.2016 ш. 16:00

Заказ №
ЗорбатӀоьхна ГУП ИПК «Грозненский рабочий» типографехь. Типографин адрес: 364021, Соьлжа-ГӀала, Интернациональни урам, 12/35

БИННА МАХ